

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Βιβλιοπαρουσίαση

Τοκβίλ και... Φτώχεια

Γ. Η. ΟΡΦΑΝΟΣ

Μια από τις σημαντικότερες μορφές της ευρωπαϊκής διάνοσης του 19ου αιώνα αναγνωρίζεται, αναμφίβολα, ο Αλέξις ντε Τοκβίλ. Γάλλος νομικός, πολιτικός, ιστορικός και πολιτικός στοχαστής έζησε από το 1805 έως το 1859, με υστεροφημία, που ξεκίνησε από την πατρίδα του και έφτασε σ' όλη την Ευρώπη και τις Η.Π.Α. Πέρα από το πασίγνωστο έργο του, «Η δημοκρατία στην Αμερική», το ήθος του Τοκβίλ και οι ιδέες του για το ρόλο μιας ανθρωπίνης κοινωνίας

και για συνδυασμό της ελευθερίας με την πραγματική δημοκρατία από το σεβασμό των ανθρωπίνων, ατομικών και κοινωνικών, δικαιωμάτων των πολιτών, αναφαίνονται και σ' ένα ακόμη πόνημά του, το «Μνημόνιο για τη φτώχεια».

Οι εκδόσεις «Πόλις», σε μετάφραση της Ελίζας Παπαδάκη και με εισαγωγικό σημείωμα του Σταύρου Κωνσταντακόπουλου, κυκλοφορούν, από το Δεκέμβριο του 2005, το «Μνημόνιο για τη Φτώχεια». Ο Τοκβίλ συνέγραψε το «Μνημόνιο» στα 1835 και σ' αυτό το έργο, μέσα από μια ιστορική ανα-

δρομή, προβάλλει πώς και γιατί, εξαιτίας της προόδου του υλικού πολιτισμού, εμφανίστηκε, βαθμιαία, στην Ευρώπη η φτώχεια· επιπλέον, παρουσιάζει και ποιες, κατά τη γνώμη του, είναι οι συνέπειές της και με ποια μέσα μπορούμε ν' «αμβλύνουμε τα αναπόφευκτα δεινά» της, με την, ατομική ή κοινωνική, φιλανθρωπία και με την ελεημοσύνη π.χ.

Δύο χρόνια αργότερα (1837), ο Τοκβίλ καταπάστηκε και με το γράψιμο ενός ακόμη «Μνημονίου για τη φτώχεια». Το δεύτερο «Μνημόνιο», που φιλοξενείται κι αυτό στο ανά χειρας εγχειρίδιο των εκδόσεων «πόλις», δεν ολοκληρώθηκε και δε δημοσιολογήθηκε ποτέ, αλλά εκδόθηκε, για

πρώτη φορά, από τις εκδόσεις Gallimard – “Evres Completes” του Τοκβίλ, τόμος 3), το 1990.

Καταλήγοντας, θαρρώ πως -στην εποχή μας, που η παγκοσμιοποίηση «σαρώνει» τα πάντα στο πέρασμά της και αρκετά, ανά την υφήλιο, νοικοκυριά έχουν φτάσει στα όρια της φτώχειας από την αισχροκέρδεια κάποιων «επιτήδειων» και την αντιλαϊκή, φορολογική και οικονομική, πολιτική κυβερνήσεων- ο στοχασμός του Τοκβίλ καθίσταται εξαιρετικά επίκαιρος. Και χρήσιμος, εάν μελετηθεί βαθιά και προσεκτικά και, κυρίως, συσχετιστεί με τη σημερινή πραγματικότητα, προκειμένου να εξευρεθούν οι (αναγκαίες και λαοφιλείς) λύσεις κατά της πενίας...

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΓΙΑΝΝΗ ΦΙΛΗ

Μεταφορές του απογεύματος

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΣΚΡΙΒΙΛΙΩΤΑΚΗΣ

Με κάποια δική μας πρωτοβουλία αποκτήσαμε το τελευταίο πόνημα του διακεκριμένου φίλου. Αναφέρεται έτσι στο λόγο ότι δεν έγινε παρουσίαση σε γνωστή αίθουσα τέτοιων εκδηλώσεων, όπως έχει καθιερωθεί...

Η κοινωνία μας με το περιεχόμενο της Συλλογής, μας εξέπληξε ευχάριστα.

Ο μεστός λόγος, οι τσεκουράτες προτάσεις, τα νταμάρια του νου και της γαστέρας που κυοφορούν, μασούρια δυναμίτιδας πασπαλισμένα

με σταγόνες τρινιτροτουλούλης. Απλές λέξεις αν τις απομονώσεις από συζευκτικές σχέσεις, ωστόσο εν τη ενώσει μεταμορφώνονται σε μετεωρίτες που ξεφεύγουν από τη συμπατική τους πορεία (με γήινα σάνταρ και) προσανατολίζονται να προσγειωθούν σε κεφαλές ανεγκέφαλων, αντάξια πλερωμή που λείει το σχετικό τραγουδάκι, των επαϊόντων της Οικουμένης. Για την προχειρότητα και επιπολαιότητα που επιδεικνύουν οι ισχυροί της Γης μπροστά στο κίνδυνο της Κλιματικής αλλαγής. Συνειδητά ή ασυνείδητα. Με αποκλειστικό οδηγό ένα αμφιλεγόμενο συμφέρον.

Τέτοια είναι η πίστη και το ιδανικό που κλωσάκι ανατρέφει σε νου και καρδιά, σφίγγοντας το κάτω από τις μασχάλες, όπου σαν σύγχρονος πιονέρος - σκαπανέας, μετέβη -χάριν της έρευνας

και μόνον- σε χώρες και τόπους όπου οι πληγές στο οικοσύστημα είναι ανάγλυφες και μερικώς μη αναστρέψιμες.

Ποιητής της δράσης ο Γιάννης Φίλης όπως τον χαρακτηρίζει ο συμπολίτης πανεπιστημιακός Χριστόφορος Χαραλαμπάκης, εμείς θα προσθέταμε ενορατικός ιδεολόγος και Οικουμενικά ονειροπόλος.

Προμηθέας στον Καύκασο των επιλογών του, χτυπιέται στις πληγές της Οικολογικής μεταβολής, διασχίζοντας Χώρες και τοπία μακράν της Εστίας του. Κυνηγά και διώκεται από τους Εφιάλτες του.

Αμαζόνιος, Λαπλάτα, τα δάση της Βραζιλίας, του Κίτο στον Ισημερινό τη κλωρίδα κι όπου αλλού τον ξέβραζε ο ερευνητικός μίτος της Πορείας του.

Μεταφορές του Απογεύματος

Παρουσίαση της τελευταίας ποιητικής συλλογής από τον συγγραφέα και πρόην Πρόταν

ΓΙΑΝΝΗ Α. ΦΙΛΗ

και τον καθηγητή Γιώργο Χαρβαλιά, πρόην Πρόταν Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών

Ο συγγραφέας θα προβάλλει συγκλονιστικές εικόνες από τη Ν. Αμερική, θα μιλήσει για την Αμαζονία, τη λογοτεχνία και την Ελλάδα.

Σάββατο 28 Μαρτίου και ώρα 19:00 στο Βουλευτικό, στο Ναύπλιο

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΜΟΙ

Η καρυδιά στην αυλή μου...

ΝΤΙΝΑ ΚΟΚΟΣΗ

Το πατρικό μου το λατρεύω... Είναι μία άνετη μονοκατοικία, με 2 μεγάλα υπνοδωμάτια, μία ευρύχωρη κουζίνα, ένα ακόμα πιο ευρύχωρο σαλόνι, με την τραπεζαρία του και με μία «τζαμαρία» που πλέον δεν έχει πολλές χρήσεις, αλλά όταν ήμουν πιτσιρίκι, ήταν το δωμάτιο του παιχνιδιού. Μα πιο πολύ από όλα, λατρεύω την τεράστια καρυδιά που έχει απ' έξω και τη σκιά που μας κάνει όλο το καλοκαίρι.

Νομίζω ότι όλες οι μνήμες που έχω από τα παιδικά μου χρόνια, κάτω από αυτήν την καρυδιά είναι... Καλοκαιρινά απογεύματα να τρώμε στη σκιά της φρούτα, να φτιάχνουμε στη μαμά καφέ, να δίνουμε στο μπαμπά παγωτό κωνάκι -με την κρέμα, όχι το σοκολατένιο- να έρχονται οι γείτονες για κουτσομπολιό, να σπάμε καρύδια, να κυνηγάμε τις μύγες που τσιμπούσαν ανελέητα τα πόδια μας κάτω από το πλαστικό τραπέζι, και σε στιγμές μεγάλης ευτυχίας να απολαμβάνουμε όλοι μαζί το υποβρύχιο μας... Και όταν ο μπαμπάς έψηνε για όλους τους συγγενείς, πάλι εκεί στρώναμε να φάμε. Κατω από την καρυδιά...

Όταν μεγάλωσα, τότε που ήθελα να γίνω ανεξάρτητη, έφυγα από το σπίτι... πήγα σε ένα άλλο... και σε άλλο... και ξανά σε άλλο... στα περισσότερα μόνη μου... σε ένα και με παρέα... και μετά, ξανά μόνη μου... Χωρίς πολλά υπνοδωμάτια, χωρίς ευρύχωρα δωμάτια, χωρίς καρυδιά στην αυλή... Δε με ένοιαζε και πολύ τότε. Τον εαυτό μου έψαχνα, τα υπόλοιπα έρχονταν δεύτερα...

Το τελευταίο σπίτι που διάλεξα, είναι κοντά στην καρυδιά μου.. Δικιά του όμως δεν έχει.. Και είναι πάνω σε μία δικαλίτσα. Δεν την είχε από την αρχή. Ένας ήταν ο δρόμος που σε έβγαζε εκεί. Μία επιλογή είχες. Μετά, δημιουργήθηκε και ο άλλος. Και πλέον, μπορείς να διαλέξεις. Μπορείς να αποφασίσεις από ποιον δρόμο θα πας σπίτι σου.

Όπως στη ζωή δηλαδή. Αρχικά, έναν δρόμο μαθαίνεις. Τις περισσότερες φορές δε, τον διανύεις και με βοήθεια. Έχεις ένα χέρι δίπλα να σε κρατά. Να σε προστατεύει.. Να μη σε πατήσει κανένα αυτοκίνητο, να μη σε κλέψει κανείς στο δρόμο, να μην πέσεις και χτυπήσεις, να..., να..., να... Και μετά, με τα χρόνια, το χέρι σε αφήνει. Βλέπεις μία σκιά όπως απομακρύνεσαι από το σπίτι να σε κοιτά,

αλλά το χέρι δε σε κρατά πια..

Και συ αρχίζεις τότε να παρατηρείς και τους υπόλοιπους δρόμους. Όχι μόνο αυτόν που σε οδηγούσε το χέρι τόσα χρόνια. Και θες να τους περπατήσεις και αυτούς. Να δεις πώς είναι. Ασφαλοδρομμένοι; Με χαλίκια; Με χώμα; Έχουν γύρω χωράφια, Σπίτια; Κατοικεί κάποιος εκεί; Είναι καλός γείτονας; Ή κακός; Να τον βάλεις στη ζωή σου; Ή θα σε πονέσει;

Κάνεις τις δοκιμές σου λοιπόν... Κάποιοι δρόμοι θα ναι ήσυχοι, κάποιοι με πολύ κίνηση, κάποιοι με ασφαλτο, κάποιοι αδιέξοδοι, κάποιοι με πέτρες, μερικές από αυτές τις πέτρες μπορείς να τις πας στην άκρη να περάσεις, άλλες πάλι όχι, και πάει λέγοντας...

Όλοι μας διανύουμε δρόμους. Άπειρους δρόμους... Εύκολους ή δύσβατους... Ανηφορικούς ή κατηφορικούς... Κάποιες φορές φτάνουμε στο τέρμα τους, κάποιες στρίβουμε στην πορεία... Άλλοι δρόμοι θα μας κουράσουν, άλλοι θα μας κάνουν να ονειροπολήσουμε, άλλοι θα μας οδηγήσουν σε όμορφα τοπία, άλλοι σε άσχημα... Και στην πορεία διαλέγεις. Ξέρεις πια πού θες να φτάσεις και επιλέγεις πλέον τη διαδρομή, πολλές φορές έστω και με μία ματιά. Ή και με εναλλαγές. Πότε τον ένα δρόμο πότε τον άλλο. Δεν είναι κακό... Αρκεί να σε βγάλουν οι επιλογές σου στην ευτυχία σου... στην «καρυδιά» σου!!

ΕΡΩΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Δείξτε μου ένα σημάδι της

Φεγγάρι μου κι αστέρια μου αγάπες μου από χρόνια απόψε δεν θα μ' εύρετε στην έρμη μου γωνιά, μαύρισε η δόλια μου ψυχή και στις καρδιάς τα κλώνια φώλιασαν φίδια και ρουφούν το αίμα σταλιά - σταλιά.

Λόγια για την αγάπη μου απόψε δεν θα πούνε ξεράθηκαν τα χείλη μου κι απόμειναν βουβά, μον' στεναγμούς και βογγητά όπου σταθώ σκορπούνε γιατί η αγαπημένη μου μίσησε μακριά.

Πήρε τη στράτα που κανείς το τέλος της δεν ξέρει κι όπου δεν γύρισε ποτέ κανένας να μας πει, ρωτώ τον ήλιο να μου πει και της αυγής τ' αγέρι μα δε μου λεν και κόβεται στα στήθια μου η πνοή.

Μ' αν είναι αλήθεια αυτό που λεν σε σας πως ανεβαίνει όταν χωρίζει απ' το κορμί, αστέρια μου η ψυχή, είναι η ψυχή της τρυφερή με χάρες προικισμένη κι ολόλευκη σαν κρινανθός κι αμόλυπη κι αγνή.

Εσείς θα τη γνωρίσετε σ' όλα σας τα 'χω πει, χρόνια για κείνη σα μιλώ και σ' όποιο σταματήσει, στείλτε μου ένα σημάδι της να 'ρθω κι εγώ μια αυγή, τότε που η καμπάνα πένθημα για μένα θα χτυπήσει.

Ω, φεγγαράκι μου λαμπρό και φωτεινά μου αστέρια μη μου κακίωνετε πονάει η δόλια μου ψυχή νιώθω σχίζουν τα σπλάχνα μου κάμες, σπαθιά, μαχαίρια κι απόψε η έρμη μου γωνιά θα μείνει μοναχή.

Δημήτρης Κ. Τυραϊδής